

2. Иванов Ю.Ф., Джужа О.М. Кримінологія: навчальний посібник / Ю.Ф. Иванов, О.М. Джужа. – К.: Паливода, 2006. – 264с.

3. Сухарев А.Я. Большой юридический словарь / А.Я. Сухарев. – М.: Инфра-М, 2009. – 858с.

4. Философский энциклопедический словарь / [С.С. Аверинцев, Э.А. Араб-Оглы, Л.Ф. Ильичев, С.М. Ковалев, Н.М. Ланда и др.] – М.: «Советская энциклопедия», 1989. – 815с.

Бабіченко А.О.,

студент V курсу Кіровоградського
відділення ННІЗН

Національної академії внутрішніх справ

ДИНАМІКА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У кримінології існують критерії (показники), за якими можна зробити висновки про загальний стан злочинності. Деякі з цих критеріїв відносяться до основних, інші – до додаткових. Основними показниками злочинності вважаються такі, без виявлення яких неможливо скласти навіть приблизне поняття про злочинність. Саме до таких показників відноситься динаміка злочинності. Злочинність – це явище, а не статистична безліч злочинів. Як будь-яке явище, вона закономірна по причинно-наслідковій залежності і зв'язку обумовлювання, по взаємодії з іншими соціальними явищами – економікою, політикою, ідеологією, психологією суспільства і соціальних спільнот, управлінням, правом та ін. Динаміка злочинності визначається протиріччями взаємодіючих соціальних процесів і явищ криміногенного, антикриміногенного, змішаного характеру. Російський юрист О.Я. Сухарев у Великому юридичному словнику надає таке тлумачення цього терміну: «динаміка злочинності – зміна кількісних і якісних властивостей злочинності в часі» [1, с. 211].

Українські кримінологи аналогічно визначають динаміку злочинності – як показник, що відображає зміну її рівня та структури протягом того чи того тимчасового періоду (рік, три роки та ін.). До основних показників динаміки відносять: рівень

ряду - це показник абсолютної величини, рівня певного періоду, що відображений у конкретному ряді; абсолютний приріст (зниження) – це різниця між рівнями минулого та попереднього періодів, відображена в абсолютних показниках; темп росту (зниження) – відсотковий показник рівня минулого періоду до рівня попереднього, що береться як базовий (ланцюговий спосіб); темп приросту (зниження) – відсотковий показник відношення приросту (зниження) всіх наступних рівнів ряду до першого, що визначений як нерухомий базовий (базисний спосіб) [2, с.67-68]. Такі ж показники динаміки злочинності виділяє і російський вчений-кримінолог, професор В.Д. Малков [3, с. 41].

На динаміку злочинності як на соціально-правове явище впливають дві групи факторів. Перша – це причини та умови злочинності, демографічна структура населення й інші соціальні процеси та явища, що впливають на злочинність. Друга – зміни кримінального законодавства, що розширюють або звужують сферу злочинних діянь.

Диференціація соціальних і правових факторів впливає на статистичну криву злочинності, необхідну для об'єктивної оцінки реальних змін у її динаміці та прогнозі. Зниження чи зростання рівня злочинності відбуваються в результаті як реальних соціальних змін рівня та структури злочинності, так і в результаті правових змін у законодавчій характеристиці кола кримінально-караних діянь, у повноті реєстрації та в інших юридичних факторах [2, с.67].

Аналіз динаміки злочинності в науково-практичному відношенні має, щонайменше, дві мети:

- дати уявлення про зміни показників за минулий період, виявити тенденції та закономірності цих змін;
- на їх основі здійснити прогноз про можливий характер злочинності в найближчому і віддаленому майбутньому, що є основою необхідного оптимального кримінологічного планування заходів її запобігання.

Динаміка злочинності визначається на базі аналізу кримінальної статистики. Між тим вона не містить повних даних про фактичну злочинності, бо за її межами залишаються відомості, що стосуються латентної частини цього соціального явища, тобто якщо в злочинності виділяється зареєстрована і

латентна злочинність, то усі її показники стосуються лише зареєстрованої її частини.

Загальну динаміку господарських злочинів у нашій країні можна уявити як ламану криву: у 2009 р. їх було зареєстровано 8176, у 2010 р. — 8601, у 2011 р. — 10246, у 2012 р. — 7196 [4]. Пояснити визначену закономірність зміни даної злочинності важко, адже латентність розглянутих злочинів настільки висока, що статистика значною мірою відображає в основному активність боротьби з ними, але не дійсну їх кількість. Відсутність необхідної судово-слідчої практики і рішень Пленуму Верховного Суду України щодо застосування новацій у законодавстві найчастіше призводить до того, що навіть у випадках явного заподіяння збитків економічним інтересам особи, суспільству і державі, прийняти справедливе юридичне рішення дуже важко.

Крім того, з огляду на структуру злочинності у сфері господарської діяльності спостерігається позитивна тенденція зі зменшенням випадків легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, нецільового використання бюджетних коштів, шахрайства з фінансовими ресурсами тощо.

Підсумовуючи, слід зазначити, що, незважаючи на нестійкі тенденції вчинення злочинів у сфері господарської діяльності, реальна їх кількість набагато перевищує офіційні показники. Різні дослідники по-різному оцінюють рівень латентності цього виду злочинності, однак навіть кількість офіційно зареєстрованих господарських злочинів викликає занепокоєність. Тому варто приділити особливу увагу питанням розроблення загальнодержавної стратегії підвищення ефективності запобігання злочинам у сфері господарської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сухарев А.Я. Большой юридический словарь / А.Я. Сухарев. - М.: Инфра-М, 2009. - 858с.
2. Иванов Ю.Ф., Джужа О.М. Криминология: навчальний посібник / Ю.Ф. Иванов, О.М. Джужа. - К.: Паливода, 2006. - 264с.
3. Малков В.Д. Криминология: учебник для ВУЗов / В.Д. Малков. - М.: ЗАО «Юстицинформ», 2006. - 528с.

4. Стан та структура злочинності в Україні [Електронний ресурс]
// Офіційний веб-сайт МВС України – Режим доступу :
5. <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish>.

Хрущ В.І.

здобувач Національної академії
прокуратури України

Присяжнюк І.І.

приватний юрист (м. Київ)

КРИМІНАЛЬНА СУБКУЛЬТУРА ЯК ОДНЕ ІЗ ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ КОРУПЦІЇ У ВИПРАВНИХ КОЛОНІЯХ УКРАЇНИ

Здавна дослідники небезпідставно звертають увагу на те, що місця позбавлення волі, зокрема кримінальна субкультура, часто впливають на особистість як криміногенний фактор [1, с. 151]. Більш того, існує єдність у висновках багатьох вчених, що при вивченні причин зазначеної поведінки необхідно враховувати не тільки самі дії, а й події, які їм передували, адже особистість та її світогляд формуються, перш за все, під впливом соціальних факторів [2, с. 146]. Важливим у зв'язку з цим є й інший висновок по суті означеної проблематики: сутність людської поведінки, її спрямованість та зміст мають, насамперед, соціальні причини виникнення та значення.

Саме зазначені обставини й були враховані у ході даного дослідження при вивченні історичних засад формування кримінальної субкультури в УВП. Зокрема, між засудженими, як і в інших соціальних групах, встановлюються зв'язки двох видів: формальні та неформальні. При цьому неформальні зв'язки, за певних умов, набувають характеру неформальної організації, а саме: опинившись у місцях позбавлення волі, засуджений зіштовхується з таким явищем, як «друге життя» – це явище і є неформальною системою самоорганізації засуджених, що склалась століттями. Так, проведений аналіз історичної практики, пов'язаної з протидією з боку засуджених в УВП, засвідчує, що однією з причин цього явища є протидія у галузі суспільної свідомості покарання, що створюється внаслідок взаємодії звичаїв, традицій, моделей поведінки і